

Rapport 2010:112

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning

Två uppgrävda gator i centrala Linköping Platensgatan och Hantverkaregatan

RAÄ 153
Platensgatan och Hantverkaregatan
Linköping stad och kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Två uppgrävda gator i centrala Linköping

Platensgatan och Hantverkaregatan

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Tidigare undersökningar	4
Syfte och frågeställningar	4
Metod och dokumentation	4
Resultat och tolkning	4
Referenser	7
Tekniska uppgifter	8

Omslagsbild: Korsningen Platensgatan-Ågatan uppgrävd. Endast återfyllningsmaterial synligt. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

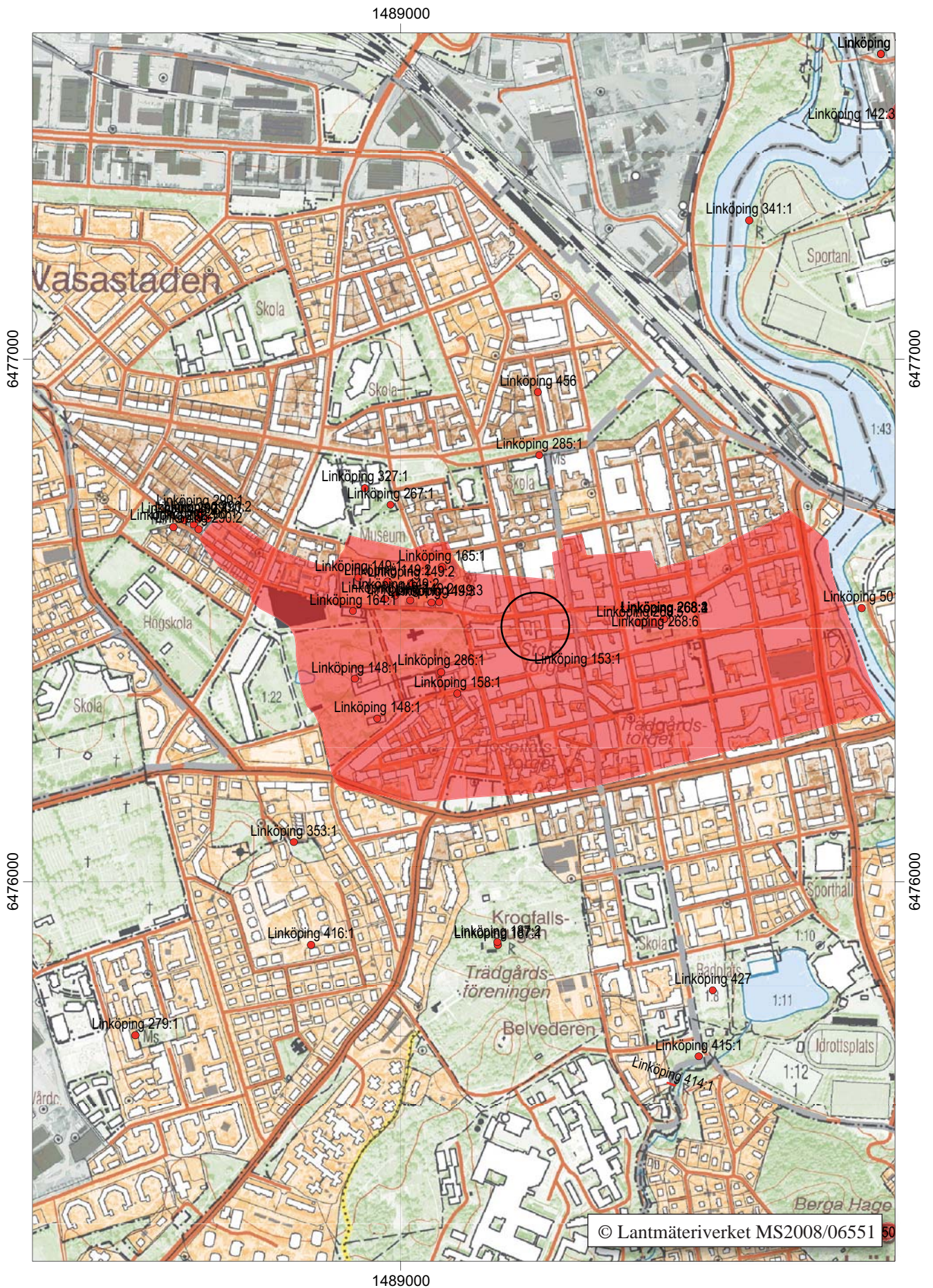
Sammanfattning

Hösten 2010 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i Hanverkare- och Platensgatorna på sträckorna mellan Stora Torget och Ågatan. Dessutom innefattades hela korsningen Ågatan/Platensgatan.

Schaktningarna kom endast att beröra tidigare uppgrävda schakt och inget av arkeologiskt intresse framkom.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8F5h, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Hösten 2010 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i Hantverkare- och Platensgatorna på sträckorna mellan Stora Torget och Ågatan. Dessutom innefattades hela korsningen Ågatan/Platensgatan. Uppdragsgivare var Linköpings kommun, Teknik och Samhällsbyggnadskontoret genom Per Oldfelt. Kommunen svarade också för de arkeologiska kostnaderna. Arkeologiskt fältansvarig var antikvarie Olle Hörfors, Östergötlands länsmuseum som också svarat för rapporten.

Områdesbeskrivning

De två gatsträckningarna är belägna i centrala Linköping mitt mellan Domkyrkan och S:t Larskyrkan, samt direkt norr om stadens centrala torg, Stora Torget.

Tidigare undersökningar

Ett flertal arkeologiska undersökningar har genomförts i de till Platensgatan angränsande kvarteren. I kvarteret Ambrosia 5 har undersökningar utförts under det så kallade Hagdahlska huset (Ohsén 2001). Vid undersökningarna påträffades medeltida lämningar i form av kulturlager och byggnadslämningar. Bland annat dokumenterades en träskodd brunn som kunnat dateras till 1300-tal samt stenläggningar och en husgrund. Partier av Hagdahlska husets källare kunde påvisas vara av medeltida ursprung. Fyndmaterialet från undersökningarna dominerades av slagg och djurben samt stengods- och rödgodskeramik.

Vid undersökningar som genomfördes 1966 i samband med uppförandet av före detta socialförvaltningens hus i kvarteret Ambrosia påträffades lämningar av ett stenhus, en badstuga och en systuga. Stenhuset har daterats till senmedeltid (Lindahl 1966-67). Bland fynden fanns tappkranar, laggade tunnor, synålar, sländtrissor m m.

I samband med VA-arbeten 1987 genomfördes också schaktningar norr om Hagdahlska huset. Flera partier med välbevarade kulturlager kunde sektioner dokumenteras. Där fanns en kullerstensbeläggning, stenar tolkade som en syllstensrad och ett brandlager (Tagesson 1987). Vid anläggandet av den ännu befintliga uteserveringen 1996 kom enbart den övre kontaktytan på bevarade kulturlager samt lämningar från nyare tid att beröras (Schönbeck 1996). En stenläggning och kulturlager har även påträffats vid ledningsdragningsöver tomten (Björkhager i manus).

I kvarteret Basfiolen mellan Platensgatan och

Hantverkargatan har omfattande arkeologiska undersökningar ägt rum (Tagesson 1989 och 1996). Vid dessa har fyndmaterialet kunnat delas in i fem faser, från 1300-talets byggnads- och hägnadslämningar till en nyorientering av bebyggelsen under den senare delen av 1500-talet. Bebyggelsen i den undersökta delen av kvarteret etableras sannolikt vid mitten av 1500-talet.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska förundersökningen i form av schaktövervakning var att tillse att fast fornlämning kom till skada i så liten utsträckning som möjligt genom de planerade arbetena.

Fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Förundersökningens resultat avsågs också ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta beslut i ärendet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av en antikvarisk kontroll i samband med schaktningarna. Schakten grävdes med maskin. Sammanlagt uppgick markingreppen till en sträcka av 45 m och hela gatans bredd i Hantverkargatan och en sträcka av 60 m och hela gatans bredd i Platensgatan.

Resultat och tolkning

I Hantverkargatan var ingreppen huvudsakligen mycket ytliga och berörde gatubeläggning och värmeslingor. Anslutning till befintlig elledning gjordes också. Ingenstans berördes bevarade kulturlager i denna gata.

Även i Platensgatan var ingreppen ytliga och exploateringen av samma karaktär som den i Hantverkargatan. Djupschaktning skedde dock i korsningen Platensgatan/Ågatan där ett par VA-brunnar grävdes fram och el och VA-ledningar kopplades. Inte heller i Platensgatan kom några bevarade kulturlager att beröras.

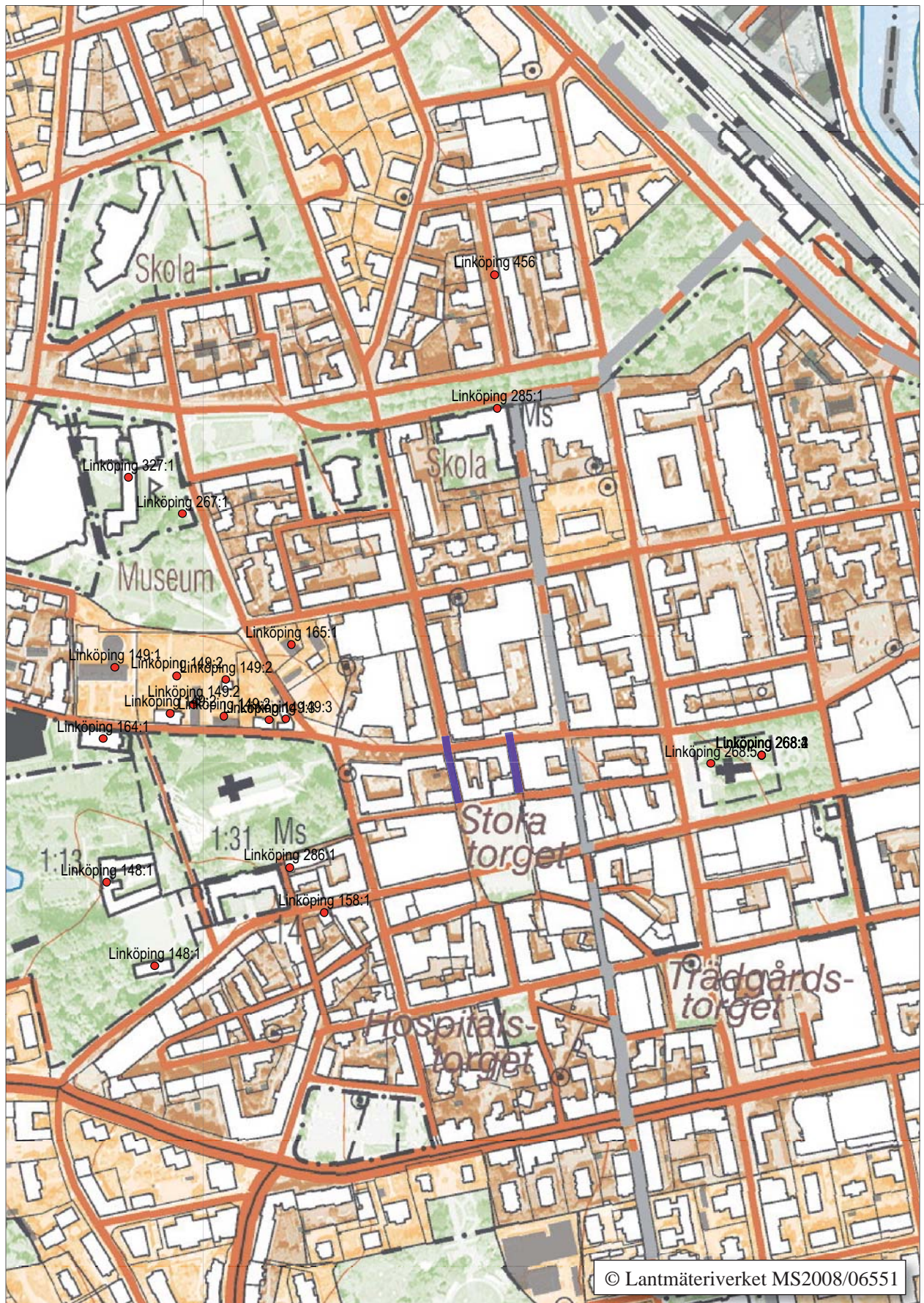
Till följd av att inga bevarade kulturlager framkom begränsades dokumentationen till digitala foton. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Inga fortsatta arkeologiska åtgärder föreslås i detta skede. Bevarade kulturlager kan dock förutsättas finnas kvar i bägge gatorna varför förnyade ingrepp i gatorna rekommenderas stå under antikvarisk kontroll.

1489000

6477000

6477000

Figur 3. Undersökningsområdena (blå) är belägna i centrala Linköping, direkt norr om Stora Torget. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Skala 1:5 000.

Figur 4 och 5. Hantverkaregatan och Platensgatan före ingreppen. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Figur 6 och 7. Hantverkaregatan och Platensgatan under arbetet. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Figur 8. Korsningen Platensgatan-Ågatan uppgrävd. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Referenser

- Lindahl A. 1966-67. Kvarteret Ambrosia. Meddelanden från Östergötlands och Linköpings stads museum 1966-67.
- Lundberg A. 2004. Platensgatan och Ågatan. Ledningsdragning för fjärrkyla. Arkeologisk förundersökning. RAÅ 153. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2004:26
- Ohlsén M. 2001. Hagdahlska huset. Arkeologisk förundersökning. Kv Ambrosia 5. Linköpings stad och kommun. Östergötland Rapport ÖLM.2001:8
- Schönbeck M. 1996. Rapport. Kv Ambrosia. Fornlämning nr 153. Linköpings stad och kommun. 1987. Rapport ÖLM.
- Tagesson G. 1987. Rapport. Antikvarisk kontroll och dokumentation. Kv Ambrosia. Linköpings stad och kommun. 1987. Rapport ÖLM.

Tekniska uppgifter

Område	Platensgatan och Hantverkaregatan
Stad	Linköping St Lars
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 153
Ekonomiska kartans blad	08557 (8F5h Linköping)
Koordinater	X 6476501-6476480 Y1489221-1489287
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V

Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-485-10
Länsstyrelsens beslut	2010-02-19
Länsstyrelsens handläggare	Malin Backman
ÖLM dnr	74/10
Kontonr	531073

Uppdragsgivare	Linköpings kommun Teknik och samhällsbyggnad
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun
Projektledare	Olle Hörfors

Fynd	-
Foto filmnr	Digitala bilder
Analyser	-

Grafik	Johan Levin
Renritning	-
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:112 © Östergötlands länsmuseum

Hösten 2010 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i Hanverkare- och Platensgatorna på sträckorna mellan Stora Torget och Ågatan. Dessutom innefattades hela korsningen Ågatan/Platensgatan.

Schaktningarna kom endast att beröra tidigare uppgrävda schakt och inget av arkeologiskt intresse framkom.